

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pszczewie, ul. Zamkowa 30.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285).

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 294-1/2024 z 25 września 2024 r. – kierująca zespołem inspektorów;
- 2. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 294-2/2024 z 25 września 2024 r. – członek zespołu inspektorów;
- 3. Małgorzata Rodak** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 294-3/2024 z 25 września 2024 r. – członek zespołu inspektorów;

przeprowadził, w okresie od 30 września 2024 r. do 29 listopada 2024 r., kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pszczewie (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania jednostki wiążącego się z realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Inspektor wojewódzki Małgorzata Rodak była nieobecna w trakcie czynności prowadzonych w jednostce.

Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonano 30 września 2024 r. w obecności pani * głównej księgowej oraz pani * pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie. Kierownik jednostki była nieobecna w trakcie czynności kontrolnych z powodu innych spraw służbowych wykonywanych poza siedzibą jednostki.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej;
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych;
3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi;

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym;
5. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwały Rady Gminy Pszczew w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującemu w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki oraz dokumentację przekazaną przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie pocztą e-PUAP.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-20,23]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.

a) Usługi opiekuńcze.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50 ust. 1-3) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej, powinien zatem posiadać wiedzę o sytuacji i potrzebach osób zależnych przebywających w środowisku. Sytuację tę ustala się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwały Rady Gminy Pszczew w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 30.06.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli m.in.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Nie realizuje usług sąsiedzkich.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych realizowane było w oparciu o zapisy: Uchwały 0007.VII.34.2011 z 3 marca 2011 r., Uchwały zmieniającej z 26 czerwca 2017 r., Uchwały Nr LXX.577.2024 z dnia 22 lutego 2024 r. oraz Uchwały Nr II.10.2024 z 23 maja 2024 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze sąsiedzkie i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz warunków częściowego lub całkowitego zwalniania z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Ustalono, że koszt jednej godziny świadczonych:

- a. usług opiekuńczych sąsiedzkich wynosi 105%,
- b. usług opiekuńczych wynosi 125%,
- c. specjalistycznych usług opiekuńczych, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wynosi 180%

- minimalnej stawki godzinowej obowiązującej w danym roku kalendarzowym, ogłoszonego przez Prezesa Rady ministrów w Monitorze Polskim albo ustalonego przez Radę Ministrów, w drodze rozporządzenia opublikowanego w Dzienniku Ustaw, na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r., o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

W 2023 r. koszt 1 godziny usług opiekuńczych wynosił 20,77 zł, specjalistycznych usług opiekuńczych 31,16 zł. W 2024 r. koszt 1 godziny usług opiekuńczych wynosi 34,63 zł, specjalistycznych usług opiekuńczych – 49,86 zł.

W sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na dzień 30.06.2024 r. Ośrodek wykazał, że usługi opiekuńcze świadczył 20 osobom, a specjalistyczne usługi opiekuńcze 5 osobom.

W udostępnionej kontrolującym liście - Ośrodek wykazał, że w kontrolowanym okresie - tj. do 30.09.2024 r. - realizował usługi dla 10 osób, w tym 4 osobom świadczył specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Skontrolowano 50% dokumentacji osób korzystających z usług (3 usługi zwykłe, 2 usługi specjalistyczne). Klienci to osoby w wieku 70 – 91 lat. Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych. Świadczeniobiorcy (4 osoby) posiadają orzeczenia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniem zawartymi w pkt 6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ponadto jedna osoba korzystająca ze specjalistycznych usług opiekuńczych posiada

zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia. Usługi opiekuńcze przyznane były na wniosek klientów na czas określony.

Wszystkie osoby miały własne świadczenia emerytalne. Ponościły częściową odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze (jedna osoba ponosiła 100% odpłatności) stosownie do warunków zawartych w cyt. Uchwale oraz zgodnie z tabelą odpłatności (załącznik do przedmiotowej uchwały). W przypadku zmiany wysokości dochodu Ośrodek wydawał decyzję zmieniającą.

W decyzjach nie określono całkowitego kosztu usług realizowanych w danym miesiącu.

Zakres przyznanych usług był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta. Ośrodek nie świadczył usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.

Na podstawie analizy akt ustalono, że powodem przyznania usług opiekuńczych są schorzenia związane z wiekiem i stanem zdrowia, niepełnosprawnością, w tym ruchową.

Osoby miały znacznie, bądź całkowicie ograniczoną zdolność samodzielności. Jedna osoba mieszkała sama (córka mieszkała w innej miejscowości), cztery osoby mieszkały z członkami rodziny. Wszyscy klienci mieli wsparcie ze strony członków rodziny.

Pracownik socjalny – w ramach wywiadu środowiskowego - dokonywał oceny potrzeb danego klienta w zakresie usług opiekuńczych oraz innych form wsparcia.

Wątpliwość kontrolujących budzi fakt, że we wszystkich skontrolowanych decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze (zwykłe) zakres usług był taki sam tj. *pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych i opiekę higieniczno-sanitarną*, bez względu na rodzaj schorzenia. W takiej sytuacji klient nie wie jakiego rodzaju usług może oczekiwać.

Klienci korzystali z usług: 20 godzin w miesiącu (2 osoby), 10 godzin w miesiącu (1 osoba), 5 godzin w miesiącu (1 osoba), 1 godzinę w miesiącu (1 osoba). Mieli też przyznaną dodatkową pomoc w postaci asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej (3 osoby). Czterech klientów korzystało również ze wsparcia w ramach opieki wytchnieniowej. Jeden klient korzystał (dodatkowo) z rehabilitacji domowej w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Ośrodek nie świadczy usług w dni wolne od pracy. Pomoc w tym zakresie opiera głównie na członkach rodziny.

W wywiadach środowiskowych - kontrolnych, w planie pomocy – w pozycji inne formy wsparcia – sporadycznie - brak wpisów o udzieleniu dodatkowej pomocy.

W dokumentacji klienta znajdują się raporty (wydruk z systemu POMOST) o działaniach prowadzonych w ramach pracy socjalnej.

Klienci – w przypadku występującej potrzeby - korzystali z dodatkowej pomocy m.in. w formie specjalnego zasiłku celowego na leki i leczenie, zasiłku na zakup opału, żywności z programu Posiłek w szkole i w domu.

Ośrodek zatrudnia opiekunki w ramach umowy zlecenia.

Zespół kontrolny ustalił, że w Ośrodku w ramach umowy zlecenia zatrudnionych jest 12 opiekunek. Ponadto do realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych zatrudniana jest jedna opiekunka w ramach umowy zlecenia – technik masażysta. Opiekunki prowadzą karty usług opiekuńczych, w których określona jest data, czas i liczba godzin usług opiekuńczych, opis wykonywanych usług. Wykonanie usługi potwierdzane jest

podpisem podopiecznego bądź jego przedstawiciela ustawowego i zatwierdzone przez pracownika socjalnego.

[akta kontroli str. 197-268, 393-403]

Zadanie realizowane bez uchybień. Jednocześnie zespół kontrolny sugeruje: informować klienta o zakresie usług – przyznanych zgodnie z jego potrzebami, ponadto w decyzjach administracyjnych przyznających świadczenie określić - poza stawką za godzinę - całkowity koszt usług za miesiąc.

b) Zasiłek stały (udzielana pomoc osobom ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy).

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na 30.06.2024 r. z zasiłków stałych korzystało 26 osób. Na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierały 22 osoby (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi).

Analizie poddano wybrane losowo - z przedstawionej listy - akta 5 osób (tj. 23 % dokumentacji osób korzystających z zasiłków stałych) pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb. Osoby objęte tą formą wsparcia legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności (2 osoby), umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (1 osoba). Dwie osoby miały przyznany zasiłek z tytułu wieku. Osoby posiadające orzeczenia o niepełnosprawności miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Ponadto, osoby z niepełnosprawnością w stopniu znacznym miały wskazania do stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek stały. Dostosował wsparcie do indywidualnych potrzeb klienta.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci to osoby w wieku: 55 - 75 lat. Klienci zostali objęci ubezpieczeniem zdrowotnym. Osoby, których akta poddano kontroli, prowadziły samodzielne gospodarstwa domowe, mieszkały samotnie.

W wywiadach środowiskowych w planie pomocy w pozycji inne formy wsparcia brak – sporadycznie - wpisów o dodatkowych formach wsparcia, brak również informacji o zagrożeniach ze strony środowiska.

W zależności od sytuacji klienci otrzymywali dodatkową pomoc, m.in. w formie zasiłku celowego na: zakup opatu, częściowe pokrycie kosztów leków i leczenia, świadczenia pieniężne na zakup żywności z programu Posiłek w szkole i w domu, skierowanie po żywność z FEPŻ.

[akta kontroli str. 194-196, 267-314]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje w wywiadach środowiskowych zawierać więcej informacji o sytuacji klienta.

c) Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

To jedna z przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych.

Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRIPS-03 wg stanu na 31.12.2023 r. – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do **25 rodzin**, w tym 7 niepełnych i 11 wielodzietnych.

Na podstawie przedstawionego przez upoważnionych pracowników Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Zespół kontrolujący ustalił, że – **w okresie objętym kontrolą** – z pomocy Ośrodka skorzystało **20 rodzin**, w tym 5 niepełnych i 7 wielodzietnych.

Wszystkim rodzinom świadczone prace socjalną, 3 rodziny na dzień kontroli tj. 30.09.2024 korzystały również z pomocy finansowej. W 2 rodzinach została wszczęta procedura niebieskiej karty (na 20 rodzin objętych wsparciem z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczych), 10 rodzin objęto wsparciem asystenta rodziny, w tym 6 rodzin dodatkowo nadzorował kurator sądowy.

Kontrolujący zbadali akta 5 rodzin korzystających – na dzień kontroli - ze wsparcia asystenta (co stanowi 50 % dokumentacji rodzin objętych wsparciem w tym zakresie). Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to przede wszystkim: niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, ubóstwo rodziny, długotrwała lub ciężka choroba członka rodziny, niepełnosprawność, przemoc, uzależnienie alkoholowe, wielodzietność, ogólnie rozumiana niezaradność życiowa.

Kontrolujący przeanalizowali także zaangażowanie pracowników socjalnych we współpracę z asystentem rodziny w czasie trwania asystentury. Ustalili - na podstawie udostępnionej dokumentacji, że współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym trwa przez cały okres pracy z rodziną i polega na stałej

wymianie niezbędnych informacji, ustaleniu kierunku dalszych działań, czy też wspólnych wizytach w miejscu zamieszkania rodziny.

Dokumentacja zawierała m.in. diagnozę sytuacji rodziny, notatki służbowe w ramach wizyt w środowisku, w związku z prowadzeniem procedury niebieskiej karty, karty pracy socjalnej - na podstawie których należy wnioskować iż sytuacja rodzin była na bieżąco monitorowana.

[akta kontroli str. 404-564]

Zadanie realizowane bez uchybień

d) Zasiłek okresowy (udzielana pomoc osobom z powodu bezrobocia).

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na 30.06.2024 r. z zasiłków okresowych korzystało 20 osób. Na dzień kontroli – zasiłki okresowe z tytułu bezrobocia pobierało 11 osób.

Na podstawie przedstawionej w toku czynności kontrolnych informacji nt. świadczeniobiorców zasiłku okresowego wynika, że 1 osoba pobierała zasiłek od 1999 r., 1 osoba od 2001 r., 3 osoby od 2005/2007 r., 2 osoby od 2016/2018 r. Pozostałe osoby otrzymywały świadczenia od 2023/2024 r. Wszystkie znajdowały się w wieku produkcyjnym (20 - 58 lat).

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek okresowy w formie świadczeń pieniężnych. Nie w każdym przypadku podejmowana praca socjalna sprowadzała się do aktywizacji zawodowej.

W badanym okresie poza świadczeniem w formie zasiłku okresowego, klienci uzyskali dodatkową pomoc w formie zasiłków celowych na zaspokojenie innych potrzeb oraz na zakup posiłku lub żywności w ramach rządowego programu Posiłek w szkole i w domu. Tylko w nielicznych przypadkach praca socjalna sprowadzała się do aktywizacji zawodowej, czy motywowania klienta do podjęcia zatrudnienia.

Ośrodek nie wykorzystał dodatkowej możliwości pomocy w postaci zawarcia z klientem Kontraktu socjalnego w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Zdaniem kontrolujących, korzystanie przez Ośrodek z możliwości, jakie daje ustawodawca, w szerszym zakresie, przyczyniłoby się do większej aktywizacji zawodowej osób i rodzin znajdującej się w trudnej sytuacji bytowej.

[akta kontroli str. 393-403]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak ukierunkowanych działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej z osobami pobierających świadczenie z tytułu bezrobocia.

e) Praca socjalna

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Na dzień kontroli pracę socjalną w środowisku realizowało 3 pracowników socjalnych. Nie w każdym przypadku pracownicy socjalni odnotowywali działania i czynności podejmowane w ramach pracy socjalnej w rodzinnych wywiadach środowiskowych.

W analizowanej dokumentacji (34 teczki – akt klientów korzystających z różnych form wsparcia i pomocy) w wywiadach środowiskowych w pozycji „Diagnoza sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego”, właściwie wskazano na główne problemy klientów.

W rodzinnych wywiadach środowiskowych - pracownik socjalny zawierał informacje o udzielonym i planowanym wsparciu (sporadycznie brak wpisów). W nielicznych wywiadach występują braki dot. m.in. szczegółowej analizy sytuacji klienta – jego możliwości, zasobów, zagrożeń ze strony środowiska. (dot. usług opiekuńczych, zasiłków stałych, zasiłków okresowych, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób bezdomnych). W formie elektronicznej prowadzone są karty pracy socjalnej, w których odnotowywane są wizyty w środowisku, podejmowane czynności oraz propozycje dodatkowej pomocy klientowi.

W przypadku osób korzystających z zasiłków okresowych, Ośrodek rzadko wykorzystywał takie narzędzie jak kontrakt socjalny, a w przypadku osób bezdomnych również indywidualny program wychodzenia z bezdomności.

Jednocześnie w przypadku osób/rodzin korzystających ze wsparcia z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego prowadzona praca socjalna z rodziną jest dobrze dokumentowana. Dobrze dokumentowana jest również współpraca pracownika socjalnego z asystentem rodziny na rzecz tych rodzin. Zatem praca socjalna w odniesieniu do tego zagadnienia nie budzi żadnych zastrzeżeń.

Zespół kontrolny sugeruje przeprowadzanie bardziej szczegółowych analiz sytuacji klienta oraz dokumentowanie podejmowanych (ukierunkowanych) działań i czynności w ramach pracy socjalnej. Sugeruje również częstsze wykorzystywanie narzędzi jakie daje ustawa o pomocy społecznej, tj. kontrakt socjalny, indywidualny program wychodzenia z bezdomności.

Ad. 2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze

obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- rejestr Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 30.06.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Na terenie gminy Pszczew nie funkcjonuje żadna placówka dla osób bezdomnych. Gmina - w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi - zabezpiecza tymczasowe schronienie w formie Schroniska, w tym z usługami opiekuńczymi. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w placówkach dla osób bezdomnych regulują zapisy Uchwały Rady Gminy.

Zespół kontrolny ustalił, że – w badanym okresie – Gmina Pszczew podpisała 2 umowy na gotowość zabezpieczenia schronienia dla swoich mieszkańców tj.:

- z Fundacją Dom Wspólnoty BARKA w Drezdenku (Umowa nr 3/2024 z 27.12.2023 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych w Drezdenku. Umowa zawarta na okres 01.01.2024 r. – 31.12.2024 r.
- ze Stowarzyszeniem Dom Pomocna Dłoń w Błotniku (Umowa nr 46/2024 z 17.04.2024 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi w Błotniku. Umowa zawarta na okres 17.04.2024 r. – 31.12.2024 r.

Gmina jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją 65.

Szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia, w tym placówkach dla osób bezdomnych reguluje Uchwała nr XV.108.2019 Rady Gminy Pszczew z dnia 07 listopada 2019 r.

Skierowanie osoby bezdomnej do Schroniska dla osób bezdomnych, z którym nie została zawarta stosowna umowa/porozumienie.

Gmina nie zawarła umowy na zabezpieczenie schronienia z placówką, w której przebywała 1 osoba bezdomna z terenu gminy. Wskazana osoba - na dzień kontroli - przebywała w Schronisku dla osób bezdomnych w Krzywej, prowadzonej przez Fundację Wzajemnej Pomocy ARKA w Krzywej.

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formach: tj. noclegowni oraz ogrzewalni. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze będą dostosowane do występujących potrzeb.

Ośrodek proponował i zapewniał osobom bezdomnym tymczasowe schronienie w placówkach dla osób bezdomnych stosownie do ich potrzeb.

Ośrodek - według danych ujętych w sprawozdaniu MRiPS-03 stan na 30.06.2023 r., oraz na dzień kontroli udzielił pomocy z tytułu bezdomności 4 osobom.

Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 4 osób tj. 100 % osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia. Wskazane osoby prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe, nie pracują, 3 osoby nie utrzymują kontaktu z najbliższą rodziną. Pobierają świadczenie z pomocy społecznej (zasiłek stały, okresowy, celowy). 1 osoba otrzymuje pomoc w formie rzeczowej tj. gorącego posiłku z dowozem do miejsca pobytu.

Analiza akt wskazuje, że:

- 1 osoba przebywała w schronisku dla osób bezdomnych;
- 1 osoba - w prywatnym Ośrodku Wypoczynkowym w Mierzynie, gdzie miała zapewniony nocleg oraz wyżywienie (odmawia wsparcia w formie schronienia w placówce dla osób bezdomnych);
- 1 osoba - usamodzielniała się; przebywała w schronisku dla osób bezdomnych w Krzywej obecnie, wynajmuje lokal mieszkalny w ościennej gminie);
- 1 osoba zrezygnowała – na własne żądanie - z pobytu w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Zamieszkuje w przyczepie kempingowej, na terenie gminy Pszczew. W ocenie pracownika socjalnego, wymaga skierowania do schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Obecna sytuacja bytowa klienta stwarza zagrożenie dla jego bezpieczeństwa.

Osoby bezdomne były objęte pracą socjalną. Z analizy rodzinnych wywiadów środowiskowych oraz notatek służbowych pracowników socjalnych wynika, że w ramach pracy socjalnej – motywowano do umieszczenia w schronisku dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi, udzielano porad indywidualnych, reprezentowano interesy klienta w różnych instytucjach, podtrzymywano kontakt ze środowiskiem.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie opracowywał indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Nie zawierał również kontraktów socjalnych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek nie wykorzystał dodatkowej możliwości pomocy w postaci opracowywania programu wychodzenia z bezdomności, w oparciu o który powinna być przyznawana pomoc osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności.

Zdaniem kontrolujących, korzystanie przez Ośrodek z możliwości, jakie daje ustawodawca, w szerszym zakresie, przyczyniłoby się do większej aktywizacji osób bezdomnych.

[akta kontroli str. 51-52; 118-159; 160-161; 168-178]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach. Kierowanie osób bezdomnych do placówek – bez zawartych stosownych umów na zabezpieczenie miejsc. Brak prowadzonej pracy socjalnej z osobami bezdomnymi, w oparciu o indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności lub kontrakt socjalny. W przypadku 1 osoby bezdomnej, miejsce pobytu stwarza zagrożenie dla jego bezpieczeństwa.

Ad. 3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- wybranych akt 4 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 30.06.2024 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2023 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2023 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Pszczew wynosiła - 366 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (4.189 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2023 r.) stanowiła ok. 8,74% populacji.

Na terenie gminy Pszczew funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – Środowiskowy Dom Samopomocy w Pszczewie.

Placówka zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy Pszczew w zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi. Oferuje łącznie 30 miejsc, w 3 określonych przepisami profilach tj. A, B, D. Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-06 za 2023 r., w roku 2023 z oferty placówki korzystały 34 osoby.

Gmina Pszczew nie realizuje zadania zleconego z zakresy administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Ośrodka ustnie wyjaśniła, że nie są świadczone SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Udzielana pomoc nie zawsze jest dostosowana do sytuacji i potrzeb klienta.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 26 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 4 osoby (tj. 15%) posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 02-P. 3 osoby posiadały orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, 1 - w stopniu znacznym. Wszystkie osoby prowadziły samodzielne gospodarstwo domowe i były w wieku produkcyjnym. Najmłodsza osoba na dzień kontroli – miała 29 lat, a najstarsza 57 lat.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację wszystkich 4 świadczeniobiorców (tj. 100%) korzystających z zasiłków stałych. Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie 3 osoby poza zasiłkiem stałym, pobierały również zasiłek pielęgnacyjny.

Z kontrolowanej dokumentacji (orzeczenia o niepełnosprawności) wynika, że w jednym przypadku występuje konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji. Natomiast wszystkie osoby mają wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. 1 osoba wymaga uczestnictwa w terapii zajęciowej.

Wśród badanych, 1 osoba – posiadająca znaczny stopień niepełnosprawności przebywa w schronisku dla osób bezdomnych (w ocenie Ośrodka - prawidłowo funkcjonuje w środowisku). 1 osoba z powodu sytuacji zdrowotnej przebywa w Domu Pomocy Społecznej. 1 osoba ze wskazaniem uczestnictwa w terapii zajęciowej – uczęszcza do Środowiskowego Domu Samopomocy. W przypadku 1 osoby ze wskazaniem do zatrudnienia – bierna.

W wywiadach środowiskowych oraz raportach z pracy socjalnej z klientem (poza osobami przebywającymi w dps, oraz schronisku dla osób bezdomnych) wynika, że działania pracownika socjalnego sprowadzały się do: indywidualnych porad oraz podtrzymywania kontaktów ze środowiskiem. Brak jednak wskazania dodatkowych form wsparcia (np. motywowanie do podjęcia pracy w zakładzie pracy chronionej, propozycji korzystania z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi, podjęcia leczenia odwykowego).

[akta kontroli str. 51-52; 89-117; 162-165]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie prowadzenia pracy socjalnej oraz ewidencjonowania – w rodzinnych wywiadach środowiskowych – działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej dostosowanej do potrzeb i sytuacji klienta.

Ad. 4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 30.06.2024 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2023 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2023 – 2024 oraz na dzień kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w DPS – analizie poddano dokumentację 5 osób (tj. 100%), które – w badanym okresie – przebywały w domu pomocy społecznej.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2023 r. wydatkowano na ten cel kwotę 317.358,39 zł, natomiast na 2024 r. zaplanowano 344.019,15 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 30.06.2024 r. oraz danymi na dzień kontroli - w domach pomocy społecznej przebywało 5 mieszkańców, za pobyt których częściową odpłatność ponosiła Gmina.

Gmina prowadziła postępowania w stosunku do osób zobowiązanych w celu ustalenia wysokości świadczonej pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia. W 2023 r. odpłatność wniosła jedna rodzina w wysokości 1.300 zł.

W 2023 oraz 2024 r. - Ośrodek skierował do DPS dwie nowe osoby. Na podstawie analizy rejestru wpływających spraw kontrolujący nie stwierdzili braku odmów skierowania do placówki. Wszystkie złożone wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.

Klienci to osoby w wieku 17 - 85 lat. Osoby posiadały orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu znacznym (4 osoby, w tym 3 z powodu zaburzeń psychicznych), orzeczenie KRUS o stałej niezdolności do samodzielnej egzystencji (1 osoba). 4 osoby mieszkają z członkami rodziny, miały zapewnioną ich pomoc, 1 osoba mieszkała sama. 3 osoby zostały umieszczone w dps na podstawie Postanowienia Sądu (2 osoby - bez zgody, 1 osoba – o potrzebie przyjęcia).

Przed umieszczeniem w domu pomocy społecznej 4 osoby miały zapewnione wsparcie

w formie usług opiekuńczych, 1 osoba - przebywała w placówce opiekuńczo-wychowawczej skąd została bezpośrednio umieszczona w dps.

Kontrolowane wywiady środowiskowe zawierały informacje o przyznanych formach pomocy, sytuacji bytowej oraz kontaktach z rodziną.

[akta kontroli str. 190-193, 315-393]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja – osób korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, osób z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, zasiłków okresowych, osób bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, kierowanych do domów pomocy – była kompletna. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej). Wydanym decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Pomoc została przyznana na wniosek.

Wydane decyzje administracyjne przyznające usługi opiekuńcze były nieprecyzyjne. Zdaniem zespołu kontrolnego ich zakres nie był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta. Ponadto wydając decyzję - przypadku zmiany dochodu klienta - Ośrodek wskazał nową stawkę za godzinę usługi, nie wskazał natomiast całkowitego kosztu jaki klient poniesie w miesiącu za ich realizację.

Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka.

Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych.

Ad. 5. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 u.o.p.s) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia Kierownika Ośrodka);
- akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych;

- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdań resortowych MRiPS-03 stan na 30.06.2024 r., oraz MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń OPS – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy oraz zarządzenia Wójta Gminy Pszczew i Kierownika Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszczewie działa na podstawie Uchwały Nr X/42/90 Gminnej Rady Narodowej w Pszczewie z dnia 30 kwietnia 1990 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie, oraz Uchwały Rady Gminy w Pszczewie Nr XXIV/148/96 z dnia 19 grudnia 1996 r. w sprawie nadania statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie. W Ośrodku obowiązuje również Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Wójta Gminy Pszczew Nr 0050.285.2022 z dnia 30 grudnia 2022 r.

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie posiada stosowne upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Nr 0050.219.2022 Wójta Gminy Pszczew z dnia 01 kwietnia 2022 r.).

Warunki lokalowe Ośrodka stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań oraz profesjonalnej obsługi klienta. Budynek nie posiada barier architektonicznych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszczewie zlokalizowany jest w 1 piętrowym budynku przy ul. Zamkowej 20, w Pszczewie. Biura ośrodka ulokowane są na parterze budynku. Wejście do Ośrodka jest z dwóch stron, do którego prowadzą schody oraz podjazd dla osób z niepełnosprawnością. W części parterowej budynku brak progów oraz barier architektonicznych. Na piętrze znajduje się jedno pomieszczenie, w którym przyjmuje terapeuta od uzależnień. Budynek posiada miejsca parkingowe.

Warunki lokalowe są dobre. Ośrodek dysponuje 7 pokojami biurowymi tj. sekretariat, biuro kierownika Ośrodka, 2 pomieszczenia dla pracowników socjalnych (2 biura), 2 pomieszczenia działu księgowości, biuro działu świadczeń rodzinnych i asystenta rodziny. Pokoje pracowników socjalnych zapewniają komfortowe warunki pracy tj. prowadzenia pracy administracyjnej, socjalnej oraz przyjęć interesantów (jeden pokój zajmuje - 2 pracowników socjalnych, drugi pokój - 1 pracownik socjalny).

Ośrodek czynny jest w dni robocze: w poniedziałki w godz. 7.30 – 17.30, od wtorku do czwartku w godz. 7.30 – 15.30, w piątki w godz. 7.30 – 13.30.

Teren gminy podzielony jest na 3 rejony opiekuńcze zgodnie z liczbą obecnie zatrudnionych pracowników socjalnych. W przypadku nieobecności pracownika socjalnego, klientów przyjmuje pracownik pozostający na terenie Ośrodka.

W Ośrodku prowadzony jest jeden Dziennik korespondencyjny tj. pism, wniosków. Wizyty osobiste klientów są potwierdzane wpisem do wywiadu środowiskowego lub w ramach notatki służbowej dołączanej do akt sprawy.

Wszyscy pracownicy Ośrodka oraz klienci mają możliwość skorzystania z porad Radcy Prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy Pszczew. Dla mieszkańców gminy są prowadzone dyżury nieodpłatnych porad prawnych w każdą pierwszą środę miesiąca w godz. 11.00 – 15.00. Informacja o poradach prawnych znajduje się na stronie internetowej Urzędu Gminy. Dodatkowo Urząd Gminy zatrudnia - w ramach odrębnej umowy - radcę prawnego, który jest dostępny dla pracowników ośrodka bez ograniczeń czasowych, w formie telefonicznej, e-mail, a wyjątkowych sytuacjach również osobiście.

Na dzień kontroli Ośrodek spełniał określone zapisami ustawy o pomocy społecznej wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał **3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy**. Każdy z pracowników socjalnych ma wyznaczony rejon opiekuńczy i świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio **na jednego pracownika socjalnego przypadło 1.396 mieszkańców** (liczba mieszkańców ogółem – 4.189 – stan na 31.12.2023 r. dane GUS) oraz **46 środowisk objętych pracą socjalną** (łącznie 137 rodzin objętych pracą socjalną wg sprawozdania MRIPS-03 stan na 30.06.2024 r.).

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Od 01 kwietnia 2022 r. świadczy pracę na stanowisku Kierownika jednostki.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach m.in. z obszaru pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy domowej oraz dot. wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Kierownik Ośrodka – w okresie objętym kontrolą – również uczestniczył ww. szkoleniach merytorycznych.

[akta kontroli str. 28-50; 53-56; 57-62; 78-88]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Ośrodek nie zapewniał usług w dni wolne od pracy, wsparcie w tym zakresie oparł wyłącznie na członkach rodziny.
2. Zakres usług opiekuńczych był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta.
3. W decyzjach administracyjnych wydanych w związku ze zmianą dochodu klienta korzystającego z usług opiekuńczych, nie określono całkowitego kosztu usług realizowanych w danym miesiącu.
4. Osobom korzystającym z zasiłku stałego Ośrodek udzielał pomocy adekwatnie do rozpoznanych potrzeb.
5. Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
6. Ośrodek realizował pracę socjalną jednak nie w każdym przypadku dokumentował podejmowane działania.
7. Ośrodek nie wykorzystywał dodatkowej możliwości pomocy w formie Kontraktu socjalnego w ramach wspólnie podejmowanych działań z osobami w kryzysie bezdomności, długotrwale bezrobotnymi.
8. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.
9. Do uregulowania kwestia umów/porozumień z placówkami dla osób bezdomnych, w których przebywają osoby bezdomne z terenu gminy Pszczew.
10. Na terenie gminy Pszczew funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy.
11. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej –

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
12. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.
 13. Ośrodek prowadzi postępowania w stosunku do rodzin zobowiązanych do wnoszenia opłaty na rzecz członka rodziny umieszczonego w dps.
 14. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Gminy w Pszczewie oraz zarządzenia Wójta Gminy Pszczew i Kierownika Ośrodka.
 15. Warunki lokalowe Ośrodka są dobre. Stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań. Brak barier architektonicznych.
 16. Ośrodek spełnia wszystkie wymagane wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.
 17. Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadają wymagane na zajmowanym stanowisku kwalifikacje zawodowe oraz staż pracy.
 18. Kierownik jednostki, pracownicy socjalni w badanym okresie podnosili kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach merytorycznych.

Wnioski wymienione w punktach 8, 9 stanowią uchybienia.

Wnioski ujęte w punkcie 1, 3, 6, 7 stanowią sugestię Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie, pod pozycją nr 6.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie, drugi Wójtowi Gminy Pszczew, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Teresa Ozimek

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Krzysztof Frisoli

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Małgorzata Rodak

Gorzów Wielkopolski, dnia 19 grudnia 2024 r.

Kierownik Ośrodka:

Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Pszczewie
Aleksandra Sobiak

Pszczew, dnia 3 stycznia 2025 r.